

# СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 338.432:005.336-027.63

Качан Д.А.,  
аспірант\*,

Білоцерківський національний аграрний університет

## ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

**Постановка проблеми.** Вихід України на міжнародні ринки шляхом членства у СОТ та вступу в систему зони вільної торгівлі з ЄС ставить перед вітчизняними товаровиробниками нові вимоги щодо якості продукції. Значним чином це впливає саме на сільськогосподарських виробників, які мають адаптувати свою матеріально-технічну базу відповідно до нових умов. Зважаючи на низький рівень матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств, доцільно проаналізувати досвід розвинених країн у даній сфері та дослідити можливості його використання в Україні.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженням у сфері технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Л.В. Молдаван [1], Й.-П. Бутаулт [2], С.А. Кучін [5], М. Бенассі [8], К.Ю. Козенко [10]. Але низка питань із можливості адаптації іноземного досвіду до сучасних українських реалій в аграрній сфері потребує більш детального розгляду.

**Постановка завдання.** Метою дослідження є аналіз зарубіжної практики державної підтримки сільського господарства, виділення та оцінка ефективності методів державного впливу, визначення проблемних місць сучасної підтримки сільського господарства України та можливості їх усунення на основі використання проаналізованих методів.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Важливість сільськогосподарського виробництва у забезпеченні продовольчої та економічної безпеки країни зумовлює уряди провідних держав до активного використання інструментів грошово-кредитної та бюджетної підтримки товаровиробників. Так, світовими лідерами щодо субсидування сільського господарства є країни ЄС, США, Японії. У цих країнах держава використовує потужну фінансово-економічну підтримку фермерському виробництву, тим самим стимулюючи розвиток виробництва важливих видів сільськогосподарської продукції та продовольства, і, навпаки, стримуючи виробництво тієї продукції, де має місце перевиробництво.

Як відомо, теоретиком такого регулювання економіки є Дж. М. Кейнс, який не поділяв думку щодо принципу повної саморегульованості та самостійності ринкової економіки, а наголошував на необхідності його регулювання з боку держави. Так, Кейнс вважав, що основним способом оживлення економіки є державні витрати, які будуть стимулювати ефективний попит населення та виступав за безпосередній контроль держави за розвитком сільського господарства та ринку продовольства [2].

Узагальнення вітчизняної практики фінансової державної підтримки сільськогосподарського виробництва свідчить, що в останні роки дослідження вона скорочується, внаслідок чого ефект від спрямування коштів у вигляді державної підтримки та використання адміністративних заходів є мінімальним. Запити зовнішнього ринку призвели до диспропорції розвитку галузей сільського господарства. Нині більшість вітчизняних сільськогосподарських підприємств різних форм господарювання спеціалізуються на виробництві зернових та технічних культур, переважно соняшнику та ріпаку.

Встановлено, що найбільше коштів в останні роки спрямовується на підтримку виробництва продукції рослинництва, зокрема зернових та олійних культур, що забезпечує високий рівень рентабельності, оскільки вони йдуть на компенсацію частини витрат, понесених на їх виробництво. Дана обставина сприяє збільшенню обсягів виробництва вищезазначених видів продукції рослинництва. Усе це вимагає вивчення зарубіжного досвіду щодо матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників та пошуку напрямів його імплементації у вітчизняну практику.

Зазначимо, що у провідних країнах існує два основних типи державної підтримки фермерів. Один найчастіше використовується у країнах Європейського Союзу, інший – США. Так, регулювання аграрного сектора у країнах ЄС здійснюється Єдиним фондом орієнтації та гарантування сільського господарства. З метою узагальнення існуючого досвіду державної підтримки матеріально-технічного

\* Науковий керівник: Варченко О.М. – д.е.н., професор

забезпечення сільськогосподарських товаровиробників розглянемо діючу практику у розрізі окремих країн.

Як відомо, сільськогосподарське виробництво Франції перебуває під управлінням Міністерства сільського та лісового господарства, а також його регіональних управлінь та Вищої ради з орієнтації та координації розвитку сільського господарства та харчової промисловості. До Вищої ради входять представники Міністерства фінансів, підприємств переробної промисловості та реалізації продукції сільського господарства, фермери. Рада регулює внутрішній продовольчий ринок, виплачує субсидії на зберігання надлишків продукції, її переробку та експорт, здійснює закупівлю сільськогосподарських продуктів за гарантованими цінами. Значний вплив на сільськогосподарських товаровиробників має додержання мережі професійних союзів, які контролюють умови праці та життя фермерів, а також додержання «мінімального рівня доходів» навіть у випадку неурожайних років або природних катаклізмів. Так, у Франції на підтримку фермерства виділяється у середньому 38 млрд. євро у рік, у сільському господарстві зайнято майже 7 % працездатного населення [3].

Вивчення досвіду щодо державної підтримки сільського господарства у Німеччині дозволило встановити, що реалізується програма сільськогосподарського кредитування для усіх земель, метою якої є підтримка інвестиційних заходів щодо раціоналізації праці та покращення умов життя. Одержати кредит може лише сільськогосподарський товаровиробник, загальні доходи якого не перевищують визначених меж. У областях із несприятливими кліматичними умовами держава бере на себе погашення 5 % по кредиту, в традиційних областях – 3 %, які виплачуються одночасно [4].

У США кількість зайнятих на фермах менше 3 млн осіб із 130 млн працездатного населення країни. При цьому уряд не контролює і не надає субсидії на підтримку цін на сільськогосподарські ресурси та відсоткову ставку за урядовими програмами з сільськогосподарського кредиту. Отже, в США відсутні тенденції до появи дефіциту, надлишку палива, сільськогосподарської техніки, і відповідно, відсутні передумови для державного розподілу ресурсів для фермерів. Взагалі, Міністерство сільського господарства надає допомогу фермерам при продажі їхньої продукції: фермер може у періоди значного зниження цін здати продукцію за заставними цінами на зберігання державі, а якщо ситуація із ринковими цінами покращується, фермер забирає продукцію на реалізацію і виплатить із виручки одержані від держави грошові кошти.

Бюджетні витрати США на сільське господарство корелюються із економічною ситуацією у країні: у кризові роки вони зростають, у стабільні періоди рівень державного субсидування помітно знижується. Способи державної підтримки у провідних країнах зводиться до встановлення індикативної ціни, забезпечення якої держава гарантує фермерам за рахунок бюджетних коштів. Вперше ця система була використана у середині 30-х років ХХ століття у США, а із 60-х років минулого століття вона використовується і в інших державах як інструмент єдиної аграрної політики. У багатьох країнах державні фінансові вкладення у сільське господарство у 1,5-2 рази перевищує ринкову вартість його продукції. Найвищого рівня досягли субсидії в Японії та Фінляндії – майже 70 % ринкової вартості продукції фермерів, у країнах ЄС – 45-50 %. У США на розвиток сільськогосподарського виробництва вноситься на 30 % більше коштів (у розрахунку на одиницю продукції), ніж в інші галузі. Практично у всіх країнах ЄС та США сільське господарство представляє собою відносно стабільний вид бізнесу, що досягається за рахунок систематичного впливу держави на внутрішній ринок [5].

Основним регулятором міжнародної торгівлі є Світова торгова організація (СОТ), яка контролює експорт та імпорт учасників організації з метою забезпечення рівних умов торгівлі між ними. З метою забезпечення таких умов Угоди СОТ про сільське господарство визначені заходи державної підтримки сільського господарства у країнах-учасниках, за додержанням яких СОТ суворо слідкує. Концепція внутрішньої підтримки аграрного сектора у рамках СОТ передбачає поділ усіх заходів на три групи (табл. 1).

**Таблиця 1**

**Основні форми державної підтримки сільського господарства і сільського населення (відповідно із класифікацією СОТ)**

№ з/п	Форми державної підтримки	Види державної підтримки	Можливість використання в Україні
1	Заходи «синьої скриньки»	Зорієнтовані на обмеження перевиробництва (що актуально для розвинених країн), відносно них відсутні обмеження фінансування із бюджету	Відсутні
2	Заходи «жовтої скриньки»	Включають такі види підтримки, які вважаються як такі, що стимулюють виробництво, і, відповідно, спотворюють торгівлю	Є необхідними для стимулювання сільського господарства
3	Заходи «зеленої скриньки»	Заходи державної підтримки сільського господарства, які не є причиною неефективного розподілу ресурсів в аграрній сфері. Ці заходи не направлені на підтримку цін товаровиробників	Застосовуються у вітчизняній практиці

*Джерело: узагальнено автором*

Заходи «жовтої скриньки» жорстко критикуються СОТ, оскільки більшість підприємств не можуть правильно використати субсидії, а їх частка у провідних країнах поступово знижується. Усі заходи «жовтої скриньки» діляться на продуктово-специфічну підтримку та продуктово-неспецифічну підтримку.

Продуктово-специфічна підтримка – підтримка, що надається на виробництво, продаж, транспортування і т.д. конкретних сільськогосподарських товарів та включає у себе підтримку ринкових цін, субсидії на окремі види продукції, компенсації частини вартості комбікормів, що купуються тваринницькими комплексами, молочними фермами і птахофабриками, компенсації затрат на транспортування сільськогосподарських вантажів.

Відмінність продуктово-неспецифічної підтримки від продуктово-специфічної полягає у тому, що перший її вид не можна розподілити за окремим товарам. До такої підтримки відносять надання пільг з оплати вартості спожитої електроенергії, вартості паливо-мастильних матеріалів, кредитування сільськогосподарських товаровиробників, капіталовкладень виробничого призначення. Основним принципом регулювання внутрішньої підтримки якої є принцип «de minimis» (з лат. незначний), що характеризує собою пороговий рівень фінансування заходів «жовтої скриньки» і який є своєрідним кількісним показником спотворюючого ефекту на торгівлю. Для розвинених країн «de minimis» становить 5 і менше відсотків вартості усієї виробленої сільськогосподарської продукції. Для країн, що розвиваються цей показник становить 10 %. Винятком із розрахунків зобов'язань за обсягами підтримки сум у межах «de minimis» пояснюється тим, що 5 % підтримки у валовій вартості виробленої сільгосппродукції має мінімальний вплив на торгівлю [6].

Найбільша частка прямої підтримки сільського господарства має місце у країнах ЄС, Норвегії, Австралії і США. У США, Канаді і країнах ЄС найбільша частка витрат припадає на рослинництво, у Фінляндії, Норвегії, Швейцарії – на тваринництво. Основною метою прямого субсидування виступає державне регулювання структури сільськогосподарського виробництва, а також підтримка товаровиробників у районах із несприятливими кліматичними умовами. Наприклад, у заболочених районах Ірландії та важкодоступних високогірних районах Австрії існують спеціальні системи підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників, а у північній частині Фінляндії у господарств розміщених вище 62° північної широти, держава надає підвищені «погектарні» і «поголовні» субсидії сільськогосподарським товаровиробникам.

Водночас, рамки міжнародної торгівлі не регулюють заходи «зеленої скриньки», і держава може вкладати у неї необмежені кошти. До цієї групи відносять заходи, які прямо не впливають на сільськогосподарське виробництво, але все ж таки підтримують його, наприклад, розвиток інфраструктури сільських територій, наукові дослідження в галузі сільського господарства, ветеринарні заходи, екологічні програми, покращення родючості ґрунту. Якщо у короткостроковому періоді ці заходи не мають істотного ефекту на розвиток сільськогосподарського виробництва, то у довгостроковій перспективі вони не менш ефективні, ніж прямі субсидії. За даними американських досліджень, приріст економіки сільського господарства США за останні десятиріччя на 50 % був забезпеченим завдяки державному фінансуванню тих галузей науки, що пов'язані із сільським господарством [7].

Одним із непрямих методів державної підтримки сільського господарства є пільгове оподаткування, яким у провідних країнах світу користуються лише дрібні товаровиробники, середні та крупні – за загальним підходом. До податкових пільг відносять: податкові знижки на прибуток дрібних та збиткових підприємств; зниження бази оподаткування фермерів через прискорену амортизацію машин та обладнання; система пільг при придбанні нової техніки та використання нових технологій; податкові пільги на інвестиції у сільське господарство.

У багатьох країнах, з метою стимулювання інвестиційної активності фермерів в сфері технологічних інновацій, у податковому законодавстві передбачено знижки на приріст інвестицій, бюджетна компенсація податкових виплат на цю суму та ін. Також пільгові умови оподаткування надаються, якщо фермери запроваджують новації, що входять до державних або регіональних програм. Окрім того, у більшості країн є митні квоти та обмеження на ввезення продукції, які здійснюють непряму підтримку внутрішнього товаровиробника сільськогосподарської продукції.

У країнах із розвинутою ринковою економікою використовується податковий фаворитизм щодо фермерів. До них відносять особливі методи оцінки вартості землі, будівель та споруд. Наприклад, в Ізраїлі виділяють декілька типів сільськогосподарських земель, податок із яких розраховується за різними ставками. Так, землі, із яких платять невисоку суму податку, не можуть бути використані для будівництва житла або об'єктів торгівлі. Також для сільськогосподарських товаровиробників із сум оподаткування виключається вартість машин та обладнання, що призначені для обробітку ґрунту. При цьому, у Франції розрахунок суми доходу, що підлягає оподаткуванню здійснюється на основі даних земельного кадастру, урожайності сільгоспкультур та продуктивності худоби, середніх показників вартості продукції, затрат на виробництво. У Німеччині фермери поділяються на три категорії за рівнем доходу. Фермери із низьким рівнем доходу, сплачують самий низький сукупний податок, який

розраховується на основі кількості гектарів землі у користуванні. Із ростом доходу збільшується і податок, а також складність у його обрахуванні.

Фермери у США не мають пільгової ставки прибуткового податку, але більшість із них мають низький дохід порівняно із доходами у несільськогосподарських галузях і реально сплачують прибутковий податок за мінімальною ставкою, прийнятою для усіх платників. Фермерським господарствам дозволяється інвестувати до 25 % оподаткованого прибутку у пріоритетні напрями виробничого розвитку без сплати податку на вкладений капітал. До них відносять ґрунто- і водоохоронні заходи, модернізація виробництва і виробничих об'єктів. Окрім того, вони мають можливість платити податок із середнього за три роки доходу [8].

Розвиток сучасного сільськогосподарського виробництва неможливо здійснювати без використання високопродуктивної техніки та обладнання. Методичною основою розробки напрямів та заходів щодо розвитку лізингу вживаної сільськогосподарської техніки може стати досвід провідних країн із розвиненим сільським господарством, сільськогосподарським машинобудуванням та ремонтно-технічним аграрним сервісом. У таких країнах ємність вторинного ринку сільськогосподарської техніки у 1,5-3 рази перевищує ємність первинного ринку. Наприклад, у США щорічно продається майже 100 тис. нових і 150-200 тис., що були у користуванні тракторів, а у Німеччині відповідно 23-25 і 65-75 тис. [4].

Динамічний розвиток вторинного ринку сільськогосподарської техніки у економічно розвинених країнах зумовлено декількома причинами. Перша із них полягає у тривалих термінах служби машин, що зумовлено їх невеликою річною завантаженістю, яка у свою чергу високим рівнем технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Сільськогосподарська техніка, навіть використавши нормативний термін амортизації (10-12 років), характеризується високою роботоздатністю та значним залишковим ресурсом. У США, Канаді, Німеччині трактори, комбайни, інші машини працюють по 20 і більше років. У США трактори, які пропрацювали більше 20 років, становлять 25-30 %, у Франції – 15-20 %. В Італії 35 % тракторів відпрацювало більше 15 років. Вважаємо, що важливим чинником збереження високої роботоздатності сільськогосподарських машин є добре організоване ремонтно-технічне обслуговування, висока якість та культура експлуатації машинно-тракторного парку.

Зазначимо, що фермери у провідних країнах світу при придбанні техніки, що була у використанні, беруть до розрахунку не лише її вік, але й інтенсивність використання її попереднім власником. На вторинному ринку провідних країн найвищим попитом користуються машини, які пропрацювали 3-5 років та мають найбільше напрацювання (трактори – не більше 3000 мото-годин, зернозбиральні та кормозбиральні комбайни – не більше 1000 мото-годин). Високий попит знаходять трактори і комбайни із терміном служби 6-8 років, але із річним виробітком відповідно не більше 600 і 200 мотогодин [4].

Наступною причиною розвитку вторинного ринку сільськогосподарської техніки є жорстка конкуренція західних фірм сільськогосподарського машинобудування, яка змушує постійно модернізувати виробництво техніки, випускати машини нового покоління, більш продуктивної, із покращеними техніко-експлуатаційними, ергономічними та економічними характеристиками. Використання модернізованої техніки посилює обернену кореляцію між вартістю придбання сільськогосподарської машини та собівартості одиниці продукції, виробленої з її використанням, тому найбільш забезпечені сільгосптоваровиробники купують модернізовані машини, незважаючи на їх більш високу вартість, а раніше придбану техніку виставляють на продаж на вторинному ринку. Отже, машини упродовж терміну служби переходять від більш потужних фермерів до середніх, а від них – до економічно слабких, тобто до кінцевого зняття із експлуатації трактори, комбайни, автомобілі перепродуються 2-3 рази.

З метою найбільш швидкого накопичення коштів для придбання нової техніки, економічно стійкі фермери, незважаючи на те, що зростають витрати з експлуатації машинно-тракторного парку, собівартість механізованих робіт та кінцевої сільськогосподарської продукції, а також на ризик скорочення у зв'язку із цим доходу від її реалізації внаслідок використання прискореного методу нарахування амортизації раніше придбаної сільськогосподарської техніки.

Третя причина придбання фермерами техніки, що була у користуванні, полягає у тому, що ціни на неї у більшості випадків знаходяться у межах від 30 % до 60 % ціни нової. Водночас, високим попитом користуються не лише техніка, що була у користуванні, але й окремі агрегати, деталі, вузли, ціни на які у більшості випадків становлять 25-50 % цін на аналогічні нові моделі, однак не перевищують 60 %. Чим складнішою є деталь і більшим її післяремонтний ресурс, тим вищою є ціна.

Четверта причина полягає в ефективній системі просунення техніки та активізації її продажу на вторинному ринку, добре організованій після продажній технічній супровід, що є наслідком розвинутої мережі дилерів. Так, наприклад, у США налічується близько 12 тис. дилерських пунктів [9].

Фірми-товаровиробники техніки взаємодіють із дилерами на принципах аутсорсингу і франчайзингу. Функції дилера включають у себе продаж нових машин, надання ремонтно-технічних послуг, придбання, відновлення та продаж бувших у використанні машин, після продажне

обслуговування машин, відновлення та дрібносерійне виробництво запасних частин, виробництво витратних матеріалів та ін.

Як відомо, у провідних країнах достатньо розвиненим є лізинг сільськогосподарської техніки, яким користуються в основному фермери, котрі неспроможні внаслідок обмежених фінансових можливостей відразу придбати машину у власність. Також у країнах ЄС добре розвинута інтеграція організацій, які займаються придбанням і реалізацією бувшої у користуванні техніки. Головною метою такої інтеграції є активізація продажів, підвищення конкурентоспроможності, захист власних інтересів учасників такого бізнесу. Наприклад, у Німеччині створено Об'єднання німецьких продавців бувшої у використанні техніки – спеціалізована група у складі Об'єднання німецької оптової торгівлі машинами та інструментами (FDM). Разом із тим, у Німеччині створена найбільша у світ міжнародна біржа вживаної техніки та обладнання під назвою «Resale», яка функціонує, починаючи із 1995 року.

Одним із важливих напрямів матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників є організація технічного супроводу техніки після її продажу. Так, у США законодавством передбачено принцип, який забороняє продаж техніки без надання сільгоспвиробникам після продажного обслуговування цієї техніки. Таке обслуговування включає у себе забезпечення споживачів запасними частинами; проведення технічного обслуговування і ремонту машин; розробку та забезпечення споживачів нормативно-технічною та ремонтно-експлуатаційною документацією, перепідготовку та консультування фермерів, які здійснюють ремонт техніки власними силами. На початковому етапі використання машини розробляються інструкції по догляду та ремонту, технологія ремонту, на стадії проектування та розробки конструкції машини створюється обладнання та інструменти для оперативного та надійного виконання ремонту та технічного обслуговування [10].

**Висновки з проведеного дослідження.** Узагальнення зарубіжного досвіду щодо матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників переконує, що засади відтворення матеріально-технічних ресурсів сільськогосподарських підприємств базуються на зміщенні акцентів у бік провідної ролі держави в регулюванні відтворювального процесу, а також мобілізації внутрішніх ресурсів суб'єктів господарювання. Основне завдання забезпечення процесу відтворення галузі в нинішніх умовах полягає у підвищенні прибутковості сільськогосподарських товаровиробників, формуванні й ефективному використанні виробничого потенціалу. Державне регулювання має бути спрямоване на створення сприятливого економічного середовища та належних умов для розвитку розширеного відтворення за рахунок власних коштів, а також мати можливість залучати й обслуговувати позичкові кошти. В умовах обмежених можливостей реалізації процесу повного відтворення засобів виробництва, під дією виробничих і фінансових факторів підвищується актуальність часткового відтворення, що забезпечує подовження терміну служби технічних засобів і можливості їх використання у виробництві.

#### Бібліографічний список

1. Молдаван Л.В. Форми господарювання в аграрному секторі країни в умовах глобалізації / Л.В. Молдаван // Економіка АПК. – 2010. – № 1. – С. 13–15.
2. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег: избранные произведения / Дж.М. Кейнс. – М. : Экономика, 1993. – 543 с.
3. Butault J.-P. Les soutiens a L'Agriculture: Theorie, historie, mesure. / J.-P. Butault. – Paris: INRA, 2014. – 303 p.
4. Зимина Л.Б. Сельское хозяйство: в чем секрет успеха [Електронний ресурс] / Л.Б. Зимина // Бюджет. – 2012. – Режим доступу: <http://budget.ru/article/177647.php>.
5. Кучин С.А. Мировой опыт финансовой поддержки аграрного сектора экономики и возможность его адаптации в России / С.А. Кучин // Финансы и кредит. – 2012. – №8 (44). – С. 22-28.
6. Правила внутренней поддержки сельского хозяйства в рамках СОТ [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу: [http://www.chelagro.ru/more/tues/wto\\_rules.php](http://www.chelagro.ru/more/tues/wto_rules.php).
7. Gruszczynski L. Regulating Health and Environmental Risks under WTO Law: A Critical Analysis of the SPS Agreement / L. Gruszczynski. – Oxford: OUP, 2010.
8. Mohamed Behnassi, Shabbir A. Sharid, Nazia Mint'z-Habid Science, Policy and Politics of Modern Agricultural System. – Springer Science+Business Media Doudrecht, 2014. – 356 p.
9. Dr. J. Wesley Burnett. Moving to A Free Market Agriculture Policy. – Americans for Limited Government Foundation, 2015. – 21 p.
10. Козенко К.Ю. Перспективные направления формирования лизинга восстановленной техники / К.Ю. Козенко // Фундаментальные исследования. – 2013. – №11. – С. 35-39.

#### References

1. Moldavan, L.V. (2010), "Forms of economy in agrarian sector of Ukraine under globalization", *Ekonomika APK*, no.1, pp. 13–15.

2. Keynes, J.M. (1993), *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg: izbrannyye proizvedeniya* [The General Theory of Employment, Interest and Money: Collected Works], Ekonomyika, Moscow, Russia, 543 p.
3. Butault, J.-P. (2014), *Les soutiens a L'Agriculture: Theorie, historie, mesure*, INRA, Paris, France, 303 p.
4. Zimina, L.B. (2012), "Agriculture: what is the secret of success", *Byudzhët*, available at: <http://bujet.ru/article/177647.php>. (access date May 26, 2016).
5. Kuchin, S.A. (2012), "World experience in financial support to the agricultural sector and the possibility of its adaptation in Russia", *Finansy i kredit*, no. 8 (44), pp. 22-28.
6. "Rules of internal support of agriculture in the framework of the WTO" (2011), [http://chelagro.ru/more/tues/wto\\_rules.php](http://chelagro.ru/more/tues/wto_rules.php). (access date May 26, 2016).
7. Gruszczynski, L (2010), *Regulating Health and Environmental Risks under WTO Law: A Critical Analysis of the SPS Agreement*, OUP, Oxford, United Kingdom.
8. Behnassi, Mohamed, Shahid, Shabbir A. and Mintz-Habib, Nazia (2014), *Science, Policy and Politics of Modern Agricultural System*. Springer Science+Business Media Doudrecht, 356 p.
9. Dr. Burnett, J. Wesley (2015), *Moving to A Free Market Agriculture Policy*, Americans for Limited Government Foundation, 21 p.
10. Kozenko, K.Yu. (2013), "The perspective directions of leasing formation of the restored equipment", *Fundamentalnyye issledovaniya*, no. 11, pp. 35-39.

#### **Качан Д.А. ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ**

**Мета.** Метою дослідження є аналіз зарубіжної практики державної підтримки сільського господарства, виділення та оцінка ефективності методів державного впливу, визначення проблемних місць сучасної підтримки сільського господарства України та можливості їх усунення на основі використання проаналізованих методів.

**Методика дослідження.** В процесі дослідження було використано такі наукові методи: економіко-статистичний, монографічний, систематизації – при визначенні диспропорції у фінансуванні різних галузей сільського господарства України та при обґрунтуванні необхідності державної підтримки сільського господарства; діалектичний метод, узагальнення, табличного аналізу – при визначенні ефективності пільгового оподаткування та при доведенні важливості вторинного ринку техніки для процесу відтворення.

**Результати.** У статті обґрунтовано необхідність державної підтримки сільського господарства; визначена диспропорція у фінансуванні різних галузей сільського господарства України; досліджено методи державної підтримки на прикладі Франції, Німеччини та США; розглянуто та згруповано форми державної підтримки відповідно до класифікації СОТ; проаналізована ефективність пільгового оподаткування, як непрямого методу державної підтримки; доведено важливість вторинного ринку техніки для процесу відтворення.

**Наукова новизна.** Внесено пропозиції щодо використання непрямих методів державного регулювання для підтримки сільськогосподарських виробників з метою створення сприятливого економічного середовища. Запропоновано використати зарубіжний досвід державного регулювання вторинного ринку техніки для реалізації часткового відтворення в умовах обмежених можливостей.

**Практична значущість.** Результати, отримані в ході дослідження, сприятимуть розвитку інноваційно-інвестиційного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Вони можуть бути використані у сфері сільського господарства.

**Ключові слова:** матеріально-технічне забезпечення, державна підтримка, пільгове оподаткування, вторинний ринок техніки.

#### **Kachan D.A. FOREIGN PRACTICE OF MATERIAL AND TECHNICAL SUPPORT OF AGRICULTURAL COMMODITY PRODUCERS**

**Purpose.** The aim of the article is an analysis of foreign practice of state support of agriculture, allocation and evaluation of effective methods of state influence; determine problem areas of modern agricultural support in Ukraine and the possibility of their removal on the basis of the analyzed methods.

**Methodology of research.** The following research methods were used during the study: economic and statistical, monographic, systematization – in determining the disparity in funding various sectors of agriculture in Ukraine and in the substantiation of necessity for state support of agriculture; dialectical method, generalization, tabular analysis – in determining the effectiveness of preferential taxation and in communicating the importance of secondary market of equipment for the reproduction process.

**Findings.** The necessity of state support of agriculture has been substantiated; disparity in funding various sectors of agriculture Ukraine has been determined; the methods of state support on the example of France, Germany and the United States have been studied; forms of state support according to the WTO classification were reviewed and grouped; the efficiency of preferential taxation as an indirect method of state support was analyzed; importance of secondary market of equipment for the reproduction process has been proved.

**Originality.** Proposals for using indirect methods of state regulation to support agricultural producers were contributed in order to create a favorable economic environment. It was proposed to use foreign experience of state regulation of the secondary market of equipment to implement partial reproduction in terms of limited opportunities.

**Practical value.** The results obtained in the study will contribute to the development of innovative and investment ensuring of agricultural production. These results can be used in agriculture.

**Key words:** material and technical support, state support, preferential taxation, secondary market of equipment.

**Качан Д.А. ЗАРУБЕЖНАЯ ПРАКТИКА МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ТОВАРОПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ**

**Цель.** Целью статьи является анализ зарубежной практики государственной поддержки сельского хозяйства, определение и оценка эффективности методов государственного воздействия, определение проблемных мест современной поддержки сельского хозяйства Украины и возможности их устранения на основе использования проанализированных методов.

**Методика исследования.** В процессе исследования были использованы следующие научные методы: экономико-статистический, монографический, систематизации – при определении диспропорции в финансировании различных отраслей сельского хозяйства Украины и при обосновании необходимости государственной поддержки сельского хозяйства; диалектический метод, обобщения, табличного анализа - при определении эффективности льготного налогообложения и при доказательстве важности вторичного рынка техники для процесса воспроизводства.

**Результаты.** В статье обоснована необходимость государственной поддержки сельского хозяйства; определена диспропорция в финансировании различных отраслей сельского хозяйства Украины; исследованы методы государственной поддержки на примере Франции, Германии и США; рассмотрены и сгруппированы формы государственной поддержки в соответствии с классификацией ВТО; проанализирована эффективность льготного налогообложения, как косвенного метода государственной поддержки; доказана важность вторичного рынка техники для процесса воспроизводства.

**Научная новизна.** Внесены предложения по использованию косвенных методов государственного регулирования для поддержки сельскохозяйственных производителей с целью создания благоприятной экономической среды. Предложено использовать зарубежный опыт государственного регулирования вторичного рынка техники для реализации частичного воспроизводства в условиях ограниченных возможностей.

**Практическая значимость.** Результаты, полученные в ходе исследования, будут способствовать развитию инновационно-инвестиционного обеспечения сельскохозяйственного производства. Они могут быть использованы в сфере сельского хозяйства.

**Ключевые слова:** материально-техническое обеспечение, государственная поддержка, льготное налогообложение, вторичный рынок техники.